

Vai trò của Đoàn thanh niên cộng sản Hồ Chí Minh trong giáo dục pháp luật cho sinh viên Trường Đại học Công đoàn

Mai Thị Thuý*

* ThS, Khoa Kế Toán, Trường Đại học Công Đoàn

Received: 13/03/2024; Accepted: 26/03/2024; Published: 16/04/2024

Abstract: The article affirms the importance of legal education for youth in general and for students in particular, and affirms the role and responsibility of the Ho Chi Minh Communist Youth Union in this work. Based on the assessment of the current situation and clearly pointing out the causes of achievements and limitations, the article proposes 3 solutions to continue promoting the role of the Ho Chi Minh Communist Youth Union in legal education for students at Trade Union University.

Keywords: Ho Chi Minh Communist Youth Union, Legal Education, Students, Trade Union University

1. Đặt vấn đề

Công tác giáo dục pháp luật là một bộ phận của công tác giáo dục chính trị, tư tưởng dưới sự lãnh đạo của Đảng, là “cầu nối” để đưa pháp luật vào đời sống, là khâu đầu tiên của quá trình thi hành pháp luật và có vai trò hết sức quan trọng trong việc tăng cường pháp chế xã hội chủ nghĩa, xây dựng Nhà nước pháp quyền, của nhân dân, do nhân dân và vì nhân dân. Trong những năm qua, các cơ quan, đoàn thể, địa phương đã đề ra nhiều chủ trương, biện pháp nhằm nâng cao ý thức chấp hành pháp luật của cán bộ và nhân dân, trong đó không thể không nói đến vai trò của Đoàn thanh niên cộng sản Hồ Chí Minh với công tác tuyên truyền và phổ biến pháp luật cho thanh niên nói chung và SV trường Đại học Công đoàn nói riêng.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Vai trò của Đoàn thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh đối với công tác giáo dục pháp luật

Công tác tuyên truyền, phổ biến và giáo dục pháp luật luôn có vị trí và vai trò vô cùng quan trọng trong quá trình xây dựng Nhà nước pháp quyền Xã hội chủ nghĩa hiện nay, là một bộ phận của công tác giáo dục, là trách nhiệm của toàn bộ hệ thống chính trị, dưới sự lãnh đạo của ĐCS Việt Nam và sự điều phối, tổ chức thực hiện của các cơ quan nhà nước và các tổ chức, đoàn thể; là khâu then chốt, quan trọng để chủ trương, chính sách của Đảng, pháp luật của nhà nước thực sự đi vào cuộc sống xã hội, đi vào ý thức, hành động của từng chủ thể trong xã hội. Đối với tổ chức Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh, công tác giáo dục pháp luật cho đoàn viên, thanh niên là một trong những nội dung quan trọng không thể thiếu trong việc bồi dưỡng, phát triển thanh, thiếu nhi Việt Nam; góp phần thực hiện mục tiêu giáo dục - *đào tạo con người Việt Nam phát triển toàn diện, có đạo đức, tri thức, sức khỏe, thẩm mỹ và nghề nghiệp, trung thành với lý*

tướng độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội; hình thành và bồi dưỡng nhân cách, phẩm chất và năng lực của công dân, đáp ứng yêu cầu của sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

2.2. Thực trạng vai trò của Đoàn thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh trong giáo dục pháp luật cho SV Trường Đại học Công Đoàn

Trong những năm vừa qua, với tinh thần thẳng thắn, trách nhiệm và vai trò nòng cốt chính trị, Đoàn thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh Trường Đại học Công đoàn đã có những bước phát triển mới, với nhiều hoạt động phong phú, sáng tạo và hiệu quả đóng góp một phần quan trọng vào quá trình phát triển Trường Đại học Công đoàn cũng như của Thủ đô. Thời gian qua, Đoàn trường Công đoàn đã tổ chức nhiều phong trào như: “Thanh niên tình nguyện”, “Tuổi trẻ sáng tạo”, “Tuổi trẻ xung kích bảo vệ Tổ quốc” và “Tôi yêu Hà Nội” đã được triển khai tổ chức hiệu quả, phù hợp với đặc điểm, tình hình thực tế của Nhà trường. Bên cạnh đó, các hoạt động hỗ trợ, động viên đoàn viên, SV trong học tập, nghiên cứu khoa học; Công tác định hướng, tư vấn nghề nghiệp, hỗ trợ việc làm cho đoàn viên, SV; Các hoạt động tình nguyện, chung sức vì cộng đồng;...

Việc lồng ghép, kết hợp nội dung giáo dục chính trị, tư tưởng, đạo đức, lối sống và kiến thức pháp luật cho thanh niên, SV cũng là một vấn đề được Đoàn Thanh niên Nhà trường quan tâm, đầu tư qua những mô hình, phần việc cụ thể. Chính điều này, đã mang lại những “luồng gió mới”, vừa nâng cao nhận thức chính trị của đoàn viên, thanh niên, SV vừa xây dựng ý thức thượng tôn pháp luật của công dân. Các cấp bộ Đoàn Trường đã tổ chức nhiều đợt tuyên truyền phổ biến, giáo dục pháp luật, phòng, chống tội phạm qua nhiều hình thức như: Nói chuyện chuyên đề, các cuộc thi, hội thi; tổ chức cho đoàn viên thanh niên, SV nghiên

cứu, tìm hiểu, học tập về Hiến pháp và các văn bản quy phạm pháp luật trong sinh hoạt Chi đoàn, Chi hội; duy trì xây dựng các Tủ sách pháp luật; tổ chức các buổi toạ đàm, diễn đàn, các buổi liên hoan văn hoá văn nghệ có lồng ghép các nội dung tuyên truyền về pháp luật. Tuyên truyền, tổ chức cho Đoàn viên, thanh niên, SV ký cam kết không vi phạm trật tự an toàn giao thông, sử dụng pháo nổ trong dịp Tết nguyên đán; vận động. Bên cạnh đó, phát huy vai trò xung kích, tình nguyện của thanh niên, các đội thanh niên xung kích an ninh, tổ chức cho thanh niên, SV tham gia các chiến dịch, các đợt cao điểm phòng chống ma túy, mại dâm, đua xe trái phép,... có nhiều mô hình, cách làm hay hiệu quả được củng cố, nhân rộng đã góp phần nâng cao hiểu biết về pháp luật cho thanh niên, SV trong Nhà trường.

Bên cạnh những kết quả đạt được, vai trò của Đoàn trường trong công tác giáo dục pháp luật cho SV Nhà trường vẫn còn tồn tại một số hạn chế như: Công tác phổ biến giáo dục pháp luật cho đoàn viên, thanh niên có thời điểm chưa đồng đều, toàn diện; ở một số chi đoàn còn mang tính phong trào, chưa khắc phục được triệt để tính hình thức; nội dung, hình thức giáo dục pháp luật chậm đổi mới, còn khô cứng, chưa thực sự phù hợp với trình độ hiểu biết và tâm sinh lý và lứa tuổi của SV, hiệu quả chưa cao. Sự phối hợp giữa các khoa, bộ môn và các chi đoàn trong Đoàn trường trong công tác giáo dục pháp luật cho SV chưa chặt chẽ, thiếu đồng bộ, trách nhiệm chưa rõ ràng.

Những tồn tại, hạn chế nêu trên xuất phát từ cả nguyên nhân chủ quan và khách quan; tuy nhiên có thể xác định từ những nguyên nhân chính sau: Nhận thức của một số chi đoàn về trách nhiệm trong chỉ đạo và tổ chức phổ biến giáo dục pháp luật cho SV Nhà trường chưa sâu sắc, chưa chặt chẽ, hiệu quả chưa cao. Ý thức trong việc chủ động, tự giác tìm hiểu, học tập, nâng cao ý thức pháp luật, xây dựng, thực hiện nếp sống và làm việc theo Hiến pháp và pháp luật trong một bộ phận SV còn hạn chế. Đội ngũ làm công tác phổ biến giáo dục pháp luật, nhất là đội ngũ báo cáo viên của Đoàn trường về pháp luật, tuyên truyền viên pháp luật số lượng còn ít, chất lượng, hiệu quả hoạt động chưa đồng đều. Việc đánh giá, sơ kết, tổng kết, nhân rộng những mô hình hay chưa được quan tâm đúng mức. Có những mô hình, hình thức phổ biến giáo dục pháp luật qua thực tiễn triển khai được đánh giá cao nhưng chưa được quan tâm nhân rộng. Công tác phát hiện, xử lý người có hành vi vi phạm pháp luật nói chung, của SV vi phạm pháp luật nói riêng ở một số chi đoàn chưa nghiêm minh, kịp thời, đúng pháp luật nên hiệu quả giáo dục, răn đe người vi phạm còn thấp.

2.3. Một số giải pháp phát huy vai trò của Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh trong giáo dục pháp luật cho SV Trường Đại học Công Đoàn thời gian tới

2.3.1. Tăng cường truyền thông về vị trí, vai trò của công tác giáo dục pháp luật

Hiện nay, trước sự phát triển của không gian mạng, việc bên cạnh phổ biến, thông tin về tác dụng, ưu điểm của mạng xã hội, cần quan tâm thông tin hạn chế, tác hại của mạng xã hội đối với SV; giáo dục kỹ năng sống, kỹ năng sử dụng mạng xã hội để bảo đảm phát huy tối đa ưu thế của mạng xã hội. Đội ngũ cán bộ đoàn làm công tác quản lý truyền thông chính sách pháp luật qua mạng xã hội phải có tính chuyên nghiệp. Điều này ảnh hưởng rất lớn đến việc các thông tin liên quan đến chính sách pháp luật đưa ra có được SV quan tâm chú ý và chia sẻ hay không. Do vậy, đội ngũ cán bộ đoàn Nhà trường làm công tác truyền thông, tuyên truyền chính sách pháp luật qua mạng xã hội cần được đào tạo bài bản và toàn diện về ứng dụng công nghệ thông tin.

Hơn nữa, Đoàn trường cần “hiện đại hóa” công tác phổ biến, giáo dục pháp luật thông qua việc ứng dụng công nghệ thông tin. Mặt khác, tăng cường hiệu quả công tác tuyên truyền, phổ biến giáo dục pháp luật trong lĩnh vực thông tin và truyền thông; phát huy kênh thông tin tuyên truyền thường xuyên thông qua các cơ quan thông tin,... để tạo nên sự tương tác với SV trong công tác giáo dục pháp luật, tránh tuyên truyền mang tính áp đặt, nhàm chán, đơn điệu. Chủ động phối hợp với các đơn vị truyền thông báo chí trong việc tuyên truyền, phổ biến và giáo dục pháp luật... Sử dụng mạng xã hội như một công cụ để góp phần nắm bắt những diễn biến tình hình trong SV tuyên truyền, phổ biến pháp luật thông qua các bộ ảnh, các đoạn phim ngắn đánh sâu vào nhận thức của SV; đây là cách nhanh nhất, ít tốn kém nhưng hiệu quả lại rất cao.

2.3.2. Đổi mới nội dung, hình thức, biện pháp giáo dục pháp luật

Đoàn TNCS Hồ Chí Minh Nhà trường cần chú trọng đổi mới các nội dung pháp luật phổ biến phù hợp với từng nhóm SV, chú trọng vào các vấn đề được xã hội nói chung, SV nói riêng quan tâm hiện nay như: Bạo lực học đường, buôn bán người, tình trạng SV sử dụng ma túy, vi phạm pháp luật, an toàn giao thông đường bộ,... đồng thời tăng cường giới thiệu gương người tốt, việc tốt trong thi hành pháp luật để tăng sức lan tỏa, giáo dục SV ý thức chấp hành pháp luật, phát huy vai trò và sức mạnh của mình, đóng góp cho quá trình xây dựng và phát triển đất nước.

Bên cạnh đó, đa dạng hóa các hình thức phổ biến, giáo dục pháp luật, phù hợp với nhu cầu, lứa tuổi, trình độ của đối tượng SV được phổ biến, giáo dục pháp luật và truyền thông, phong tục, tập quán tốt đẹp của dân tộc. Việc tuyên truyền phổ biến giáo dục pháp luật phải được thực hiện kịp thời, có trọng tâm, có trọng điểm, xác định đối tượng cụ thể và gắn chặt với nhiệm vụ chính trị, có thể tập trung tuyên truyền theo thời gian hoặc không gian cụ thể,... Ngoài ra, chủ động lồng ghép việc phổ biến, giáo dục pháp luật trong các buổi sinh hoạt chủ điểm của chi đoàn; tuyên truyền tại khu tập trung đông người (các địa điểm khuôn viên Nhà trường, nơi sinh hoạt công cộng, thư viện,...). Về hình thức giáo dục pháp luật cho SV phải phong phú, đa dạng và phù hợp với đối tượng, địa bàn, chú trọng lồng ghép giáo dục pháp luật với các phong trào, hoạt động của tổ chức Đoàn, Hội, Đội; tổ chức các diễn đàn trao đổi về chính sách, pháp luật. Nâng cao hiệu quả công tác giáo dục pháp luật chính khóa trong nhà trường, đồng thời đổi mới hình thức phổ biến pháp luật ngoại khóa và ngoài giờ lên lớp. Gắn công tác giáo dục pháp luật với giáo dục tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống văn hóa; trang bị kiến thức, kỹ năng sống, hướng nghiệp, khởi nghiệp cho SV.

Về PPGD pháp luật cho SV. Đoàn trường cần phải vận dụng một cách sâu sắc hơn phương pháp tuyên truyền, giáo dục có sức thuyết phục cao mà Hồ Chí Minh đưa ra là nêu gương người tốt, việc tốt, giáo dục bằng việc làm, hành động cụ thể, nói đi đôi với làm, thông qua người thật, việc thật, những điều “tai nghe, mắt thấy”. Theo Người: “Lấy gương người tốt, việc tốt để hằng ngày giáo dục lẫn nhau là một trong những cách tốt nhất để xây dựng Đảng, xây dựng các tổ chức cách mạng, xây dựng cuộc sống mới, con người mới”. Đây là phương pháp cần đặc biệt quan tâm và thường xuyên sử dụng trong hoạt động tuyên truyền, giáo dục, là động lực mạnh mẽ để SV phấn đấu, nâng cao ý thức trách nhiệm hoàn thành tốt nhiệm vụ chính trị được giao.

2.3.3. Xây dựng động cơ, thái độ trách nhiệm tự giáo dục pháp luật cho SV

Động cơ, thái độ tự giác cao là yếu tố bên trong, tạo sức mạnh nội lực thời thúc tính tích cực, năng động, sáng tạo trong tự giáo dục pháp luật của SV.

Nhu cầu học pháp luật và chấp hành pháp luật một cách tự giác để trở thành người công dân có văn hóa pháp luật cao là một nhu cầu tất yếu, bên trong; vừa đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ của nhiệm vụ giáo dục - đào tạo Nhà trường trong tình hình mới; vừa thỏa mãn nhu cầu, lợi ích chính đáng của bản SV. Phát huy nỗ lực ở mỗi SV nhằm chuyên hoá những nhu cầu vốn mang tính khách quan của xã hội, nhà trường thành trạng

thái chủ quan, thành động cơ, mục đích tự giáo dục, rèn luyện pháp luật của đoàn viên, thanh niên. Qua đó, họ tự xác định cho mình nội dung, hình thức, phương pháp tiếp thu, lĩnh hội hệ thống tri thức, nguyên tắc chuẩn mực cần thiết, lựa chọn hình thức, biện pháp phù hợp nhằm bồi dưỡng giáo dục pháp luật của bản thân.

Vì vậy, mỗi SV cần phải phát huy cao độ ý thức tự giác, tính tích cực, tự tu dưỡng, tự rèn luyện giáo dục pháp luật của bản thân. Theo đó, ngay từ khi mới về trường được học tập, quán triệt rõ về mục tiêu, yêu cầu nhiệm vụ, chương trình giáo dục - đào tạo; hiểu rõ vị trí, vai trò, chức trách, nhiệm vụ ban đầu và hướng bồi dưỡng lên của SV sau khi tốt nghiệp ra trường. Ngoài ra, SV cần hiểu biết, tìm hiểu, khám phá thế giới là vấn đề thuộc về bản chất của con người để duy trì sự tồn tại và bồi dưỡng của con người. Mọi sự hiểu biết của con người về thế giới không phải tự nhiên có sẵn mà nó là kết quả của sự say mê tìm tòi, nghiên cứu. Tri thức pháp luật là cơ sở nền tảng để hình thành tình cảm, niềm tin, ý chí và hành vi chấp hành pháp luật của SV.

3. Kết luận

Pháp luật là hệ thống các quy phạm có tính bắt buộc, do Nhà nước ban hành, thể hiện ý chí, quyền lực của Nhà nước và nhân dân nhằm điều chỉnh các quan hệ xã hội. Pháp luật là công cụ bảo đảm và bảo vệ sự phát triển ổn định của xã hội. Việc thực thi pháp luật được thông qua các biện pháp tổ chức, giáo dục, thuyết phục, cưỡng chế của bộ máy nhà nước. Đoàn thanh niên cộng sản Hồ Chí Minh có vai trò quan trọng trong giáo dục pháp luật cho thanh niên nói chung và SV nói riêng, giúp SV tự ý thức những việc họ làm, tự điều chỉnh hành vi của mình đúng quy định của pháp luật và chuẩn mực của văn hóa đạo đức. Trong thời gian qua, Đoàn TNCS Hồ Chí Minh Trường Đại học Công Đoàn đã thể hiện tốt vai trò trong giáo dục pháp luật cho SV và vai trò này cần được phát huy trong thời gian tới nhằm nâng cao hơn nữa chất lượng giáo dục pháp luật cho SV của Nhà trường.

Tài liệu tham khảo

1. Hồ Chí Minh (1958), Đạo đức cách mạng, Hồ Chí Minh, Toàn tập, *tập 9*, Nxb Chính trị Quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2011.
2. Hồ Chí Minh (1947), *Sửa đổi lối làm việc*, Hồ Chí Minh, Toàn tập, *tập 5*, Nxb Chính trị Quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2011.
3. Viện Nhà nước và Pháp luật (2007), *Cơ sở khoa học của việc xây dựng ý thức và lối sống theo pháp luật*, Hà Nội.
4. Võ Khánh Vinh (2012), *Xã hội học pháp luật những vấn đề cơ bản*, Nxb Khoa học xã hội, Hà Nội.